

Lausunto

VATT/33/07.01/2020

21.2.2020

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

Arviomuistio taksisääntelyn toimivuudesta

Taksisääntelyn toimivuus -arviomuistio antaa varsin yksityiskohtaisesti tietoa monista tärkeistä tekijöistä, jotka liittyvät taksipalveluiden käyttöön. Muistio keskittyy taksipalveluiden turvallisuuteen, saatavuuteen, hinnoitteluun, laatuun ja alan harmaan talouden suuruuteen sekä välityskeskusten rooliin taksialalla. Muistiossa annetaan johdonmukaisesti ja laajasti kuva siitä, miten taksialan tilanne on kehittynyt ja muuttunut taksiuudistuksen 1.7.2018 jälkeen näistä eri näkökulmista. Tässä lausunnossa tuomme esiin ensin yleisiä näkökohtia arviomuistiosta. Sen jälkeen esitämme, millaisilla aineistoilla ja tutkimusasetelmilla taksiuudistuksen vaikutusten arviointia voitaisiin jatkossa toteuttaa.

Yleishuomioita muistiosta: taksialan erityispiirteiden ja taksiuudistuksen tavoitteiden yhteydestä

Muistiosta puuttuu joltain osin perustelut sille, miksi taksialalla tarvitaan oletettavasti aina jonkinlaista sääntelyä suojaamaan kuluttajia. Hieman laajempi taustoitusta siitä, mitkä taksialan erityispiirteet luovat tarpeen laajemmalle sääntelylle kuin esimerkiksi useilla muilla palvelualoilla, auttaisi saamaan jäsentyneemmän kokonaiskuvan niistä haasteista, joita sääntelyllä pyritään ratkaisemaan. Tärkeimpinä syinä sääntelylle lienee turvallisuus ja yleisemmin palvelun laatu (esim. reitin suunnittelu asiakkaan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla) sekä hinnoittelu, ja erityisesti näihin liittyvät informaatio-ongelmat. Esimerkiksi hinnoittelua ja siinä tapahtuneita muutoksia uudistuksen jälkeen on laajasti käsitelty muistiossa, mutta perussyy sille miksi taksialan hinnoittelun läpinäkyvyyteen tulisi kiinnittää erityistä huomiota, ei muistiosta tule suoraan esille. Muistiossa painottuu myös huomattavasti taksamittareiden pakollisuudesta luopuminen uudistuksen yhteydessä ja pohdinta siitä, miten taksamittareiden pakollisuus aiheuttaa merkittäviä alalle tulon esteitä. Taksamittareiden kustannukset eivät kuitenkaan ole kovinkaan mittavia, n. tuhat euroa vuodessa, joten mittareiden pakollisuus tuskin on merkittävä este alalle tulolle. Yleisesti muistio olisi myös hyötynyt taksamittareiden hyötyjen ja haittojen perusteellisemmasta erittelystä.

Lisäksi muistio olisi kaivannut laajempaa alustusta – yllä mainittuihin sääntelyn perusteisiin pohjautuen - siitä mitä uudistuksella varsinaisesti tavoiteltiin, ja minkälaisia odotuksia sille asetettiin. Muistiossa jää hieman epäselväksi, minkälaisia vaikutuksia taksisääntelyn vähentämisellä oli kokonaisuudessaan, ja miten uudistus

onnistui sille asetettuihin tavoitteisiin nähden. Esimerkiksi kysymykset siitä, miten paljon ajettujen taksikyytien määrä muuttui, puuttuvat raportista kokonaan. Lisäksi raportissa annetaan vain osittain tietoa ja taustaa siitä, miten paljon verotuotot taksialalta muuttuivat uudistuksen yhteydessä. Vaikka useiden vaikutuskanavien tutkiminen ja niiden laajuuden arviointi on haastavaa, ja monien vaikutusten arviointi on vielä liian aikaista, ne olisi kuitenkin ollut hyvä eritellä muistiossa ja luoda näin pohjaa jatkotyölle, jonka tarkoituksena olisi pyrkiä arvioimaan eri vaikutuksia tarkemmin.

Taksiuudistuksen vaikutusten jatkoarviointi

VATT:ssa aiotaan tutkia taksiuudistuksen vaikutuksia yhdistämällä tietoja eri viranomaisten rekistereistä, ja käyttämällä vertailuasetelmia ja menetelmiä, jotka mahdollistavat uudistuksen vaikutusten luotettavan arvioinnin. Tutkimuksessa keskitytään erityisesti tarkastelemaan taksiuudistuksen vaikutuksia verotuottoihin, kuluttajahintoihin, taksimatkojen kysyntään ja yleisemmin markkinoiden toimintaan. Tarkastelussa pyritään muodostamaan kokonaiskuva siitä, miten sääntelyn vähentäminen vaikutti alan toimintaan ja tutkitaan, miten sääntelyn muutos vaikutti sekä ihmisten että yritysten käyttäytymiseen.

Hankkeessa yhdistellään aineistoja monista eri rekistereistä, jotta voidaan muodostaa mahdollisimman kokonaisvaltainen kuva siitä, mitä vaikutuksia taksiuudistus aiheutti. Tutkimuksessa käytetään hintatietoja taksimatkoista ennen ja jälkeen uudistuksen ja verorekisteritietoja arvonlisäverotilityksistä, työnantajamaksuista ja tuloverotiedoista. Tutkimuksessa hyödynnetään lisäksi Traficomien aineistoja taksilupien määrästä ja ajoneuvotason tietoja ajetuista kilometreistä.

Tutkimuksessa muodostetaan vertailuasetelma siten, että taksialan kehitystä verrataan samantyyppiseen linja-autojen -toimialaan. Vertailuasetelma on tärkeä, jotta voidaan päätellä sääntelyn purkamisen aiheuttamia syy-seurasuhteita esimerkiksi siitä, miten verotulot olisivat kehittyneet ilman taksisääntelyn uudistamista tai miten taksimatkojen määrä muuttui sääntelyssä tapahtuneen muutoksen jälkeen. Vertailuasetelman luotettavuus varmistetaan vaikutusarviointiin kehitetyillä tilastotieteellisillä menetelmillä. Arviomuistiossa tämän tyyppistä vertailuasetelmaa ei käytetty, mutta tämä olisi erittäin tärkeää, jotta tulosten luotettavuus voidaan varmistaa.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT

Anni Huhtala
ylivohtaja

Jarkko Harju
tutkimusprofessori

Kaisa Kotakorpi
professori, Tampereen yliopisto & VATT